

The Role of Family Emotional Support in Marital Quality of Life: A Qualitative Study from Women's Perspectives

Mahboubah Salehnia¹ | Javad Khodadadi Sangdeh² | Kosar Dehdast³

DOR: 20.1001.1.26454955.1404.20.71.2.8

Abstract

Marital quality of life holds significant importance for individuals. This study aimed to explore women's understanding of the nature of emotional support within the family and its role and significance in marital quality of life. Conducted through a qualitative approach using grounded theory methodology, the research sampled 16 married women aged 20–45 from Districts 9 and 10 of Tehran, selected via purposive and convenience sampling based on inclusion criteria, including marital satisfaction in 2021. Theoretical saturation determined the sample size. Data were collected using the ENRICH Marital Satisfaction Questionnaire and semi-structured exploratory interviews. Findings included 94 open codes, 10 axial codes, and the selective code "family emotional-support." Contextual factors encompassed individual psychological capitals (e.g., self-efficacy and self-restraint), personal meanings of marriage (e.g., intimacy and relationship reinforcement), and interpersonal dynamics (e.g., joint decision-making and conflict resolution). Intervening factors involved socio-cultural elements (e.g., supportive lifestyles) that influenced emotional support within families, while barriers such as family interference and rigid lifestyles hindered emotional functioning. Identified strategies included self- and family transcendence, affectionate behaviors, skill acquisition (e.g., dialogue and conflict resolution skills), and conscious living. These strategies led to individual outcomes (e.g., happiness, self-worth, and hope) and interpersonal outcomes (e.g., relational security and fulfillment). The study concludes that family emotional support yields primary outcomes (e.g., enhanced familial adaptability and resilience) and secondary outcomes (e.g., improved marital quality and reduced relational discord). These factors promote mental health and foster optimal familial and social functioning, underscoring the need for therapeutic and counseling interventions to enhance well-being and societal objectives.

Keywords: Marital quality of life, family emotional support, grounded theory.

Research Paper

Received:
10 April 2022

Revised:
21 December 2022

Accepted:
23 January 2023

Published:
21 April 2025

P.P: 85-109

ISSN: 2645-4955
E-ISSN: 2645-5269

1. Corresponding Author: M.A. (Master of Arts), REFAH University.

Mahbobe.salehnia@gmail.com

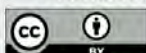
2. Assistant Professor, Counseling Department, Allameh Tabataba'i University.

3. Ph.D. in Counseling, Allameh Tabataba'i University Dean of the Faculty of Counseling, REFAH University.

Cite this Paper: Salehnia'S & Khodadadi Sangdeh'J, Dehdast'K.(2025). The Role of Family Emotional Support in Marital Quality of Life: A Qualitative Study from Women's Perspectives, The Women and Families Cultural-Educational, 20(71), 85–109.

Publisher: Imam Hussein University

© **Authors**

This article is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0).

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۱/۲۱

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۱/۰۹/۳۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۱/۰۳

تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۲/۰۱

صص: ۸۵-۱۰۹

شابا چاپی: ۴۹۵۵-۲۶۴۵
الکترونیکی: ۵۲۶۹-۲۶۴۵نقش حمایت عاطفی خانواده در کیفیت زندگی زناشویی
(مطالعه کیفی از منظر زنان)محبوبه صالح‌نیا^۱ | جواد خدادادی سنگده^۲ | کوثر دهدست^۳

چکیده

کیفیت زندگی زناشویی، برای افراد دارای اهمیت بسیاری است. پژوهش حاضر با هدف شناسایی درک زنان از ماهیت حمایت عاطفی در خانواده و نقش و اهمیت آن در کیفیت زندگی زناشویی است. این پژوهش با رویکرد کیفی و با روش داده‌بنیاد صورت گرفت. با توجه به اشباع نظری داده‌ها، نمونه مورد پژوهش شامل ۱۶ نفر از زنان متأهل مناطق ۹ و ۱۰ شهر تهران بود که در دامنه سنی ۲۰ تا ۴۵ سال قرار داشتند. این افراد به روش نمونه‌گیری هدف‌مند و به شیوه در دسترس و دارا بودن ملاک ورود به تحقیق از جمله رضایت از زندگی زناشویی در سال ۱۴۰۰ انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از پرسشنامه انریچ و مصاحبه اکتشافی نیمه‌ساختاریافته، گردآوری و تنظیم شد. یافته‌های تحقیق شامل ۹۴ کد باز، ۱۰ کد محوری و کد انتخابی "حمایتی-عاطفی خانواده" است. عوامل بستر ساز شامل سرمایه‌های روانشناختی فردی مانند اقتدار و خویش‌نترداری، معناهای شخصی در ازدواج مانند معنای صمیمیت و معنای تحکیم‌بخشی در رابطه و پویایی‌های بین‌فردی مانند تصمیم‌گیری مشترک و مدیریت حل تعارض بود. عوامل مداخله‌گر شامل عوامل فرهنگی و اجتماعی مانند سبک زندگی حمایت‌گرا نه بود که در حمایت عاطفی افراد در خانواده نقش داشتند. عواملی مانند دخالت اطرافیان و سبک زندگی متعصبانه، موانع موجود بر کاهش عملکرد عاطفی خانواده شناسایی شد. راهبردهای شناسایی شده شامل تعالی‌بخشی مانند تعالی خود و خانواده، آرامش‌بخشی مانند محبت کردن، مهارت‌یابی و زندگی آگاهانه مانند مهارت گفتگو و مهارت حل تعارض بود. این راهبردها موجب پیامدهای فردی مانند شادکامی، خودارزشمندی و امیدواری و پیامدهای بین‌فردی مانند احساس امنیت و خرسندی در رابطه بود. با توجه به یافته‌های پژوهش می‌توان نتیجه گرفت که حمایت عاطفی در خانواده دارای پیامدهایی است که پیامد اولیه آن شامل افزایش انعطاف‌پذیری و سازگاری در خانواده و پیامد ثانویه آن شامل افزایش کیفیت زندگی و کاهش عوامل گسست در خانواده است. این عوامل سلامت روان افراد و شکل‌گیری زندگی مطلوب خانوادگی و اجتماعی را به دنبال دارد و نیازمند توجه درمانگران و مشاوران برای افزایش سلامت و پیشبرد اهداف جامعه می‌باشد.

کلیدواژه‌ها: خود مهارگری؛ نگرش به حجاب؛ آموزش حجاب و عفاف

۱- نویسنده مسئول: دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه روانشناسی و مشاوره دانشکده غیرانتفاعی رفاه، تهران، ایران.

Mahbobe.salehnia@gmail.com

۲- استادیار، گروه مشاوره، دانشگاه علامه طباطبائی (ره)، تهران، ایران.

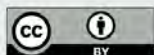
۳- استادیار، گروه مشاوره، دانشگاه علامه طباطبائی (ره)، تهران، ایران.

استناد: صالح‌نیا، محبوبه؛ خدادادی سنگده، جواد؛ دهدست، کوثر. (۱۴۰۴). نقش حمایت عاطفی خانواده در کیفیت زندگی زناشویی (مطالعه

کیفی از منظر زنان)؛ فرهنگی - تربیتی زنان و خانواده، ۲۰(۷۱)، ۸۵-۱۰۹. DOR: 20.1001.1.26454955.1404.20.71.2.8

© نویسنده گان

ناشر: دانشگاه جامع امام حسین (ع)

این مقاله تحت لایسنس آفرینندگی مردمی (Creative Commons License- CC BY) در دسترس شما قرار گرفته است.

مقدمه و بیان مسئله

کیفیت رابطه زناشویی، یکی از مهم‌ترین موضوعات مورد توجه جامعه انسانی است (شفیع آبادی و همکاران، ۱۳۹۵). این رابطه با ازدواج معنا پیدا کرده و خانواده از ازدواج سرچشمه می‌گیرد (یوان^۱ و همکاران، ۲۰۲۱). کیفیت رابطه زناشویی، پیش‌نیاز اعمال خانواده و بر هماهنگی اعضای آن، تاثیرگذار است (یینگ^۲، ۲۰۲۰). همچنین در اسلام، تشکیل خانواده و ازدواج دارای یک جایگاه ارزشمند بوده و از آن به عنوان یک پیوند اجتماعی پایدار یاد می‌شود و خداوند در قرآن کریم آیه ۲۱ سوره روم، ازدواج را مایه آرامش، مودت و رحمت بیان می‌کند (استادی، ۱۳۹۶). محبت و مودت زمانی موجب ایجاد عواطف مثبت و تداوم زندگی می‌شود که به صورت متقابل بین زوجین برقرار شود (خدادادی سنگده و همکاران، ۱۴۰۰). ازدواج همراه با رضایت محل تبادل و تلاقی احساسات و عواطف مثبت و خوشایند بین همسران است که موجب تشکیل خانواده بهنجار شده و در سلامت و بهزیستی کل جامعه نقش دارد (خجسته‌فرد، ۱۳۹۸). رضایت از زندگی موجب تداوم و کاهش تعارضات و مشکلات زندگی شده و یکی از عوامل موفقیت در بین همسران محسوب می‌شود (دیماجیو^۳، ۲۰۲۰). کیفیت زناشویی، ارزیابی ذهنی روابط زناشویی توسط هر دو همسر است و عامل کلیدی موثر بر شادی زناشویی و کیفیت زندگی است (فاورز و اوونز^۴، ۲۰۱۰). بنابر تعریف سازمان بهداشت جهانی، کیفیت زندگی شامل تصور افراد از موقعیت خود در زندگی با توجه به بافت فرهنگی و سیستم‌های ارزشی که در آن به سر می‌برند و اهداف، انتظارات، استانداردها و نگرانی‌هایشان در آن نقش دارد (شفیع آبادی و همکاران، ۱۳۹۵). کیفیت زندگی حاصل یک ارزیابی ذهنی و شخصی است و به قضاوت، درک و رضایت فرد از سطح عملکردی خود برمی‌گردد و شامل فعالیت‌های روزمره و مهارت‌های زندگی مستقل است (پیرزاده و همکاران، ۱۳۹۸). چندی بعدی بودن کیفیت زندگی به سلامت جسمی و جنسی، عملکرد عاطفی و اجتماعی فرد، اشاره دارد (تقدسی و فهیمی‌فر، ۱۳۹۳). ابعاد کیفیت زندگی شامل نقش‌ها و کارکرد خانواده است که بر نیازها و اهداف، رضایت از زندگی و روابط عاطفی افراد تاثیر مستقیم دارد و شامل قوانین و

1 Yuan, Q. et al.

2 Ying, L. et al.

3 Dimaggio, D.G.

4 Fowers, B.G. and Owenz, M.B.

ارزش‌های فرهنگی درون خانواده است که الگوی روابط بین افراد درسیستم خانواده را نشان می‌دهد (شفیع آبادی و همکاران، ۱۳۹۵). اگر روند خانواده دچار اختلال شود، اعضای آن به تدریج احساس رضایتمندی خود را از دست می‌دهند و در پی آن تعارضات شکل گرفته که موجب کاهش کیفیت زندگی زناشویی می‌شود (دانشمندی و سهرابی شگفتی، ۱۳۹۶). حمایت عاطفی از کارکردهای مهم خانواده و شاخص اصلی برای سنجش کیفیت زناشویی یک زوج در نظر گرفته می‌شود (یوان، ۲۰۲۱). حمایت عاطفی از نیاز انسان به محبت، وابستگی‌های عاطفی و تعلق خاطر بوده و شامل احساس همدلی، مراقبت، توجه و علاقه نسبت به یک فرد است (رسولی و همکاران، ۱۳۹۹). حمایت عاطفی می‌تواند فرد را به داشتن احساس راحتی و آسایش، اعتماد و اطمینان، تعلق داشتن و مورد محبت قرار گرفتن در شرایط تنش آماده نماید که موجب عدم احساس تنهایی، پوچی، طردشدگی و بی‌هدفی بین اعضای خانواده شود (خجسته‌فرد، ۱۳۹۸). به عبارتی؛ افراد با دریافت حمایت عاطفی برای رسیدن به اهداف خود بر چگونگی تجربه و اظهار هیجان‌هایشان و تغییر یا تعدیل آن توانمند می‌شوند (نوری و همکاران، ۱۳۹۷). این عوامل موجب ایجاد رضایت بالاتر در رابطه، ارتباط بیشتر و مؤثرتر، افزایش تجربه، احساس پیوند و نزدیکی، کاهش رفتار منفی، کنترل بالاتر در برابر رفتارهای منفی همسر، کاهش انتظارات نامعقول، اعتماد و ارائه حمایت بیشتر می‌شود و به کاهش تعارضات زناشویی کمک کرده و تأثیر مثبتی بر بهبود کیفیت ازدواج برای هر دو طرف دارد (یو^۱ و همکاران، ۲۰۱۸؛ دیماجیو، ۲۰۲۰). وقتی افراد درک کنند که همسرشان به طور فعال به نیازها، خواسته‌ها و سرگرمی‌های آنها پاسخ می‌دهد؛ احساس حمایت، مراقبت و ارزش‌گذاری دارند (مروین و روزن^۲، ۲۰۲۰). همچنین تأثیر قویتری بر ارتقاء سلامت روان و کاهش عوامل بروز افسردگی و اضطراب در زوجین دارد (توئیتس^۳، ۲۰۱۱). این عوامل، به ایجاد یک جو خانوادگی هماهنگ و در نتیجه بهبود کیفیت زناشویی هر دو طرف کمک می‌کند (امبر^۴ و همکاران، ۲۰۲۰). انجام کارهایی مانند شنیدن افکار و احساسات یکدیگر، شناسایی و به رسمیت شناختن احساسات و عواطف طرف مقابل، تشویق و سپاسگزاری، از عملکردهای حمایت عاطفی به شمار می‌روند (پاک سرشت و همکاران، ۱۳۹۸). حمایت عاطفی

1 Yoo, J.

2 Merwin, K.E, and Rosen, N.O.

3 Thoits, P.A.

4 Amber, A.P. et al.

یک پدیده درون فردی نیست بلکه معمولاً در موقعیت‌های اجتماعی به وجود می‌آید و ارزش‌های اجتماعی و فرهنگی بر تجربه و تنظیم آن اثرگذار هستند (ریاحی و همکاران، ۱۳۹۹). مطالعات متعدد نشان داده‌اند که درک و حمایت از طرف همسر، نقش تعیین‌کننده‌ای در ایجاد، حفظ و توسعه روابط صمیمانه ایفا می‌کند (تسفیلیز^۱ و همکاران، ۲۰۱۸؛ آلونسو-فرس^۲ و همکاران، ۲۰۲۱). بولواردی^۳ و همکاران (۲۰۱۵)، در مطالعه خود دریافتند که از میان عوامل شخصیتی، عامل ثبات عاطفی با رضایت زناشویی ارتباط مثبت و معنی‌داری دارد. وقتی تعارضات در زوجین افزایش می‌یابد رابطه زوجین سرد می‌شود و به دنبال آن روابط عاطفی آن‌ها خدشه‌دار شده و به دنبال آن کیفیت رابطه جنسی کاهش پیدا می‌کند که موجب نارضایتی و افزایش تنش‌ها و در نتیجه کاهش کیفیت زندگی می‌شود (تقی‌یار و پهلوان‌زاده، ۱۳۹۸). در مطالعه‌ای از رافیا^۴ در دانشگاه پنجاب (۲۰۲۱)، با عنوان "پیش‌بینی‌کننده‌های رضایت زناشویی در فرهنگ‌های فردگرا و جمع‌گرا" نشان داد که روابط زناشویی با مفاهیمی مانند رضایت، موفقیت زناشویی، اجماع، همراهی و سازگاری با کیفیت زندگی ارتباط دارد. در پژوهشی از تانگ^۵ و همکاران (۲۰۲۱)، با عنوان "خط سیر رضایت زناشویی در میان تازه دامادهای چینی" نشان داد که متغیرهای بین فردی در برابر متغیرهای درون فردی، مرتبط با استرس و رضایت زناشویی و تغییر در میزان استرس با تغییر در رضایت زناشویی مرتبط بود. در پژوهشی از دیماجیو (۲۰۲۰) با عنوان "بررسی متغیرهایی که در رضایت زناشویی نقش دارند" این نتیجه به دست آمد که اشتیاق، صداقت، حمایت عاطفی و راحتی، قویترین رابطه را با رضایت زناشویی داشتند. همچنین وجود حمایت عاطفی و درک شدن توسط همسر غیرصادق نیز پیش‌بینی‌کننده رضایت زناشویی بود. یافته‌های پژوهش دهدست و قبادی (۱۳۹۹)، با عنوان "تبیین عوامل گسست در خانواده ایرانی متأثر از نوسازی: فراتحلیل کیفی" نشان داد که اختلال در عملکرد عاطفی و جنسی خانواده، تحت تاثیر سطح عظیم تغییرات ساختاری، تغییرات ارزشی، تغییرات اخلاقی و عدم پیش‌شایستگی‌های ازدواج و فقدان مهارت‌های پس از ازدواج، استحکام خانواده ایرانی را کاهش داده است. در پژوهشی از خجسته فرد (۱۳۹۸)،

1 Tasfiliz, D. et al.

2 Alonso-fres, M. et al.

3 Bolvardi, A. et al.

4 Raffia, R.

5 Tang, Y. et al.

با عنوان "رابطه هوش و حمایت عاطفی زناشویی با رضایت از زندگی در زنان و مردان متأهل" این نتیجه به دست آمد که فقدان یا کاهش احساس در مورد مؤلفه رضایت از زندگی در زوجین می تواند سبب ایجاد محرکی برای تصمیم به جدایی و طلاق شود که می توان با استفاده از تنظیم هوش هیجانی و ارتقاء حمایت عاطفی در زوجین به بهبود این متغیر کمک نمود.

حمایت عاطفی در خانواده موجب استحکام و تداوم خانواده بوده و نبود آن می تواند به طور متوسط سبب ۶۰ تا ۷۰ درصد از طلاقها و ۳۰ تا ۴۰ درصد از خیانتها و روابط پنهانی گردد (محمدی و همکاران، ۱۳۹۶). از سوی دیگر، کیفیت زناشویی والدین می تواند بر رشد و آینده فرزندان شان تأثیرگذار باشد (روادس^۱ و همکاران، ۲۰۱۱). همچنین سلامت روان آنها را تحت الشعاع قرار دهد (دینگ^۲ و همکاران، ۲۰۱۹). بنابراین، بررسی عوامل تأثیرگذار بر کیفیت زناشویی و آشکارسازی بیشتر مکانیسم تأثیرگذار آن برای حفظ همزیستی خانواده ها از اهمیت بالایی برخوردار است. عملکرد عاطفی را می توان به عنوان یک موضوع جنسیتی در نظر گرفت که از نظر مردان و زنان متفاوت است. زنان توجه زیادی به بهزیستی هیجانی افراد خانواده داشته و عملکرد عاطفی را بخشی از وظایف و مسئولیت خود می دانند (سیدی و شاه نظری، ۱۳۹۸). بنابراین؛ هر اندازه مفاهیم حمایت عاطفی تعریف شده برای زن و مرد روشن تر باشد وظایف آنان در ایفای نقش، ساده تر خواهد بود که موجب ایجاد رابطه عاطفی پایدار و عمیق و افزایش کیفیت زندگی خواهد شد. این امر ضرورت انجام پژوهش مستقل در این زمینه با زنان و مردان را نشان می دهد. از طرف دیگر؛ اکثر پژوهشهای انجام گرفته از نوع کمی و پرسشنامه ای و با یک دیدگاه اثبات گرایانه می باشد. بنابراین پژوهش حاضر در نظر دارد با روش کیفی به این سوال پاسخ دهد که، نقش حمایت عاطفی خانواده در کیفیت زندگی زناشویی زنان چگونه است؟

روش پژوهش

در پژوهش حاضر، از رویکرد کیفی و روش داده بنیاد استفاده شده است. این روش دارای سه مؤلفه بسترها، فرایندها (عوامل مداخله گر و راهبردها) و پیامدها است. جمعیت مورد پژوهش با توجه به اشباع نظری، شامل ۱۶ زن متأهل ۲۰ تا ۴۵ سال مناطق ۹ و ۱۰ شهر تهران در بازه زمانی

1 Rhoades, B. et al.

2 Ding, W. at al.

فروردین تا مرداد ۱۴۰۰ بود. این پژوهش با استفاده از شیوه نمونه‌گیری هدفمند و دردسترس انجام شد. افرادی که تمایل به شرکت در پژوهش داشتند و درمقیاس رضایت زناشویی انریچ (اولسون^۱ و همکاران، ۱۹۹۷؛ خدادادی سنگده و همکاران، ۱۳۹۹)، نمره ۵۰ به بالا را نشان دادند و به دلیل ایجاد انسجام زوجی در اوایل زندگی از مدت زمان تاهل آنها ۲ سال گذشته بود و سابقه طلاق و پیمان‌شکنی نداشتند؛ برای مصاحبه انتخاب شدند. ملاک خروج شرکت‌کنندگان هم دارا نبودن هر یک از شرایط ورود به پژوهش بود. ویژگیهای جمعیت‌شناختی مصاحبه‌شونده‌ها در جدول شماره ۱ نشان داده شده است. پس از شناسایی افراد، مطابق با ملاک‌های ورود به پژوهش، مصاحبه عمیق نیمه‌ساختاریافته به دلیل وجود بیماری کرونا به صورت تماس تلفنی (البته در برخی موارد خاص به صورت حضوری) انجام شد. ابتدا از مشارکت‌کنندگان سؤالات به صورت کلی پرسیده شد. به عنوان مثال؛ هر چیزی کیفیتی دارد، شما به کیفیت زندگی خود از اول تا الان از ۱ تا ۱۰، چه نمره‌ای می‌دهید؟ سپس در پی هر پاسخ و با تمرکز به گفته‌های افراد سؤالات به صورت جزئی‌تر پرسیده می‌شد. به عنوان مثال؛ از نظر شما حمایت عاطفی در خانواده به چه معناست؟ چه کارهایی انجام می‌دهید تا میزان حمایت عاطفی در خانواده شما افزایش پیدا کند؟ این حمایت بر رابطه زناشویی شما چه تاثیری می‌گذارد؟ که با هدایت افراد به سمت مصادیق عینی سعی شد تا از کلی‌گویی و شعارگونه بودن پاسخ‌ها جلوگیری شود. مصاحبه با هر یک از نمونه‌ها تقریباً حدود ۳۰ تا ۶۰ دقیقه طول کشید. پیش از انجام مصاحبه در مورد هدف پژوهش و رعایت اصل رازداری اطلاعات به طور کلی به شرکت‌کنندگان داده شد. اجازه ضبط مصاحبه و پیاده‌سازی نیز کسب شد و به منظور رعایت اصل رازداری و حفظ هویت شخصی افراد شرکت‌کننده در تحقیق، در متن پیاده شده، از نام مستعار استفاده شد. با توجه به روش این پژوهش، تعداد نمونه‌هایی که جهت تحلیل داده‌ها مورد استفاده قرار گرفت به میزانی بود که حداکثر محتوا دریافت شد. در روش اشتراوس و کوربین (۱۳۹۱)، به منظور تحلیل داده‌ها کدگذاری به صورت باز، محوری و انتخابی انجام می‌شود که شامل خرد کردن داده‌ها، ایجاد مفاهیم و قرار دادن مقوله‌های مرتبط با هم در یک گروه است. ابتدا با شناسایی داده‌ها و واحدهای معنادار کدگذاری باز انجام گرفت و سپس از طریق کدگذاری محوری به سازماندهی مقوله‌ها پرداخته و در نهایت ایده اصلی پژوهشگر در پی

1 Olson, D.H. et al.

ارتباط با داده‌ها به عنوان کد گزینشی "نقش حمایتی-عاطفی خانواده" بیان شد. سپس ارتباط مقوله‌ها به صورت الگو مبتنی بر روش داده‌بنیاد شناسایی شد که در شکل شماره ۱ با عنوان الگوی مفهومی حمایت عاطفی در خانواده نشان داده شده است که شامل یک هسته مرکزی و ارتباط سایر داده‌ها به این هسته است. به منظور صحت و اعتبار داده‌های پژوهش از چهار شاخص اعتبار‌گابا و لینکلن^۱ (۱۹۸۹) استفاده گردید. به این منظور پس از تحلیل هر مصاحبه، برای بررسی صحت و سقم مطالب، یافته‌ها به شرکت‌کننده بازگو شده و پس از تأیید، در صورت لزوم تغییرات لازم اعمال شده و یافته‌ها مورد استفاده قرار می‌گرفت. در تضمین قابلیت تصدیق سعی بر آن بود که پیش‌فرض‌های ذهنی پژوهشگر در فرایند جمع‌آوری اطلاعات دخیل نشود. جهت تضمین قابلیت اطمینان و کفایت از راهنمایی افراد متخصص در حوزه پژوهش و همچنین روش پژوهش استفاده گردید. به منظور افزایش قابلیت تعمیم و انتقال به موقعیتهای دیگر تلاش شد تا حد امکان از افرادی که از لحاظ اجتماعی و اقتصادی در سطوح مختلف قرار داشتند استفاده شود. همچنین با توجه به معیار ذهنیت پیش‌رونده، نظارت مداوم پژوهشگر بر سازه‌های تدوین شده خود صورت گرفت. از این‌رو، در این پژوهش، تلاش شد تا در حد امکان، در نامگذاری کدها از عناوین بیان‌شده توسط شرکت‌کنندگان استفاده شود تا نتیجه تحلیل عینیت روبه اعتبار پژوهش افزوده شود.

جدول ۱. اطلاعات جمعیت‌شناختی مصاحبه‌شوندگان

کد	سن خانم	سن همسر	مدت زمان تاهل	تحصیلات خانم	تحصیلات همسر	تعداد فرزندان
۱	۴۵	۴۵	۲۳	لیسانس	لیسانس	۳
۲	۳۷	۳۷	۱۵	دیپلم	فوق لیسانس	۲
۳	۳۶	۴۸	۱۹	دیپلم	لیسانس	۲
۴	۳۷	۴۷	۲۰	لیسانس	فوق لیسانس	۲
۵	۳۵	۳۹	۱۴	لیسانس	لیسانس	۲
۶	۳۵	۴۰	۱۳	دیپلم	دیپلم	۲
۷	۳۷	۳۸	۱۰	دکتر	دکتر	۲
۸	۳۹	۴۶	۱۹	دیپلم	دیپلم	۲

1 Guba, E.G. and Linclon, Y.S.

کد	سن خانم	سن همسر	مدت زمان تاهل	تحصیلات خانم	تحصیلات همسر	تعداد فرزندان
۹	۳۶	۳۹	۱۶	فوق لیسانس	فوق لیسانس	۲
۱۰	۳۶	۴۰	۱۸	فوق لیسانس	لیسانس	۲
۱۱	۳۵	۳۹	۱۰	فوق لیسانس	فوق لیسانس	۱
۱۲	۳۳	۳۸	۹	دکتر	دکتر	۲
۱۳	۳۷	۴۴	۱۴	دیپلم	لیسانس	۲
۱۴	۲۹	۳۶	۹	فوق لیسانس	فوق لیسانس	۲
۱۵	۲۲	۳۲	۳	لیسانس	فوق لیسانس	۱
۱۶	۳۶	۴۲	۱۶	لیسانس	دکتر	۳

یافته‌های پژوهش

در پژوهش حاضر، در تحلیل نهایی داده‌ها، ۹۴ کد باز، ۱۰ کد محوری و کد انتخابی «حمایتی-عاطفی خانواده» شناسایی شد. تحلیل گویه‌های به دست آمده از مشارکت کنندگان در رابطه با سوال پژوهش در جدول شماره ۲ آمده است.

جدول ۲. کدگذاری باز، محوری و گزینشی گفتار مشارکت کنندگان در رابطه با نقش حمایت عاطفی خانواده در کیفیت زندگی زناشویی

کدهای انتخابی	کدهای محوری	کدهای باز
عوامل بستر ساز حمایت عاطفی در خانواده	سرمایه‌های روانشناختی فردی	خصوصیات اخلاقی پسندیده، کنترل ذهن، واقع گرایی، مسئولیت پذیری نقشی، آگاهی و توجه به نقش خود، مثبت اندیشی، انعطاف پذیری، از خودگذشتگی، اعتماد به نفس و عزت نفس، درون گرایی و برون گرایی، شناخت خود، خویش شدن داری، توانمندی حل مساله، اقتدار، ایمان به خدا، هدف مندی، بلوغ فکری، درک موقعیت ها
	معناهای شخصی در ازدواج	معنای هدفمندی در ازدواج، معنای امید در ازدواج، معنای فداکاری در ازدواج، معنای تداوم بخشی در ازدواج، معنای صمیمیت در ازدواج.
	پویایی های بین فردی	تصمیم گیری مشترک، برقراری نظم و برنامه ریزی،

کدهای انتخابی	کدهای محوری	کدهای باز
	در ازدواج	حمایت‌گری، عشق و تعلق خاطر، هدف مشترک، توقع و انتظارات واقع‌بینانه، تشکر و قدردانی، ایجاد فضای گفتگو، شناخت متقابل، تعهد، ابرازگری، آگاهی و احترام به نیازهای عاطفی یکدیگر، تعامل در حل مسئله و تعارض، سازگاری، ایجاد قدرت متقابل، صمیمیت، احترام متقابل، اشتراکات ذهنی، مکملیت با همسر
عوامل مداخله‌گر	اجتماعی و فرهنگی	دوری از خانواده‌های مبدأ، دریافت پیام از رسانه‌ها و فضای مجازی، فرهنگ، خدمات مشاوره‌ای و آموزشی، رشد اقتصادی، پیشرفت علمی، دسترسی به الگوهای حمایتی مناسب
عوامل تسهیلگر	موانع اجتماعی و فرهنگی	سبک زندگی متعصبانه، انتظارات و توقعات غیرواقع‌بینانه فرهنگی، استرس‌ها و نگرانی‌ها، دخالت خانواده مبدأ
راهنماها	تعالی‌بخشی	تلاش برای تعالی خانواده، تعالی خویشتن، توسعه‌بخشی به زندگی و پیشرفت، بالغانه عمل کردن
	آرامش‌بخشی	همراهی، محبت کردن، همدلی، مراقبت‌گری، تشکر و قدردانی، رضایت داشتن، عوامل شخصیتی
	مهارت‌یابی و زندگی آگاهانه	مهارت گفتگو، مهارت حل تعارض، مهارت ایجاد فضای تعاملی مناسب، مهارت ابرازگری
پیامدها	رشد شخصی	احساس کفایت و رضایت‌مندی درونی، شادکامی، رضایت از زندگی، خویشتن‌داری، تاب‌آوری، مثبت‌اندیشی، امیدواری، معنایابی
	رشد ارتباطی	امنیت در رابطه، کاهش تعارض، خرسندی از رابطه، رشد خانواده و فرزندان، درک و پذیرش در رابطه زوجی

سرمایه‌های روانشناختی فردی

یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد که اکثر افراد برخوردار از خصوصیات اخلاقی پسندیده، مثبت‌اندیشی، سازگاری و مدیریت فضای ذهنی را عامل مهم و تاثیرگذار در حمایت

عاطفی خود بیان کردند. خصوصیات اخلاقی شامل خوش خلقی، داشتن آرامش، مهربانی، دست و دلبازی می‌باشد که ناشی از مثبت‌اندیشی بوده و موجب انعطاف‌پذیری افراد در رابطه می‌گردد. من همیشه نیمه‌ی پر لیوان را می‌بینم. اختلاف‌نظر در همه زندگی‌ها هست چون زن و مرد از دو فرهنگ متفاوتن. خواهر برادرا هم با هم اختلاف‌نظر دارن دیگه چه برسه به زن و شوهر (شرکت‌کننده ۳). من سعی میکنم بدیهای دیگران روی ذهنم تاثیر نگذاره و باعث نشه که به خاطر دیگران سر شوهرم و بچه‌ها غر بزnm (شرکت‌کننده ۵).

با توجه به اظهارات شرکت‌کنندگان روحیه گذشت و فداکاری در جای مناسب خود موجب افزایش حمایت عاطفی در همسر می‌شود که بارها در مصاحبه‌ها به آن اشاره شد. همچنین مسئولیت‌پذیری افراد چه در زمینه همسر داری و چه در زمینه تربیت فرزندان و شغل موجب جلب نظر طرف مقابل و پررنگ شدن نقش حمایتی در افراد می‌گردد. من آدم مطیعی هستم و خیلی جاها به خاطر همسر از خودم گذشتم و این باعث شده که همسر کارهایی که دوست نداره را به خاطر من انجام میده (شرکت‌کننده ۸). مثلاً تو خونه خریدن، مگه خونه خریدن کار راحتی؟ همین که همراهش باشی و یه جایی مسئولیت کاری رو بر عهده بگیری یعنی حمایتش کردی (شرکت‌کننده ۱).

یکی از ویژگی‌های شناسایی شده در افراد مورد مطالعه، واقع‌گرایی در آنها بود. به این صورت که نگرش آنها به همسر و زندگی مشترک به دور از ایده‌آل‌گرایی و همراه با حقیقت‌بینی بود. آن‌ها همسر و شرایط زندگی خود را همان‌طوری که هست پذیرفته‌اند و انتظاراتی دور از واقعیت و آرزوهای دست‌نیافتنی ندارند. همچنین کامل و بی‌عیب و نقص نبودن همسر و زندگی را امری طبیعی دانسته که موجب کاهش توقعات از زندگی، دوری از اهداف کمال‌گرایانه و کنار آمدن با چالش‌ها و مشکلات می‌شود. همه آدم‌ها نکته مثبت و منفی دارند و این یک حقیقته، من اگه بخوام از زندگیم و از خودم ایراد بگیرم، میتونم اندازه یک کتاب ایراد پیدا کنم ولی بیشتر نکات خوب زندگیم رو می‌بینم (شرکت‌کننده ۳). من وقتم رو سر آرزوهام تلف نمیکنم واقعیات رو میبینم و توقع بیجا ندارم (شرکت‌کننده ۴).

عامل موثر دیگر در کارکرد حمایتی افراد، خویش‌داری و افزایش اعتماد به نفس در افراد است که موجب افزایش توانمندی در حل مسئله و اقتدار، برقراری رابطه موثر و کارآمد و ایجاد

آرامش و درک بیشتر در رابطه می‌شود. این افراد در زندگی خود منفعل نبوده و آگاهی از نقش و جایگاه خود در شرایط مختلف را از عوامل افزایش رضایت زندگی خود می‌دانستند. من کلا صلح طلبم یا جو را متشنج نمی‌کنم یا گیر الکی نمی‌دم یا بهانه‌گیری نمی‌کنم. شاید این در کیفیت زندگی نقش مهمی داشته (شرکت‌کننده ۱). خانم‌ها عزت نفس و ارزشمندی‌شان رو که بپرن بالا، رضایت‌شان از زندگی میره بالا و همسرشان هم همینطور بهشون نگاه می‌کنه (شرکت‌کننده ۱۱). شغلم اوایل سخت بود ولی بعدش خوب شد. چون من محکم ایستادم و کوتاه نیومدم. قبلش فکر می‌کرد بهش وابسته‌ام و بعد مستقل شدم. خیلی روی کیفیت زندگی مون تاثیر گذاشت. فکر می‌کنه با یک زن مستقل قدرتمند حرف می‌زنه (شرکت‌کننده ۱۲).

شخصیت برون‌گرا و درون‌گرا در افراد یک عامل تاثیرگذار در حمایت عاطفی افراد به شمار می‌آید. معمولاً برون‌گراها محبت خود را بیشتر در کلام و درون‌گراها بیشتر در عمل نشان می‌دهند و این نیازمند شناخت خود است. من و همسرم دوتا آدم متفاوتیم، اون آدم خونسرد و آرام، ولی من پرحرف و پرشور و عجولم. سعی کردیم با هم کنار بیایم (شرکت‌کننده ۲).

یکی از ویژگی‌هایی که افراد بیان کردند رابطه خود با خدا و توکل و داشتن روحیه شکرگذاری بود. افراد با حفظ معنویت توانسته بودند هم بزرگوارانه‌تر به زندگی نگاه کنند و هم به ظرفیت‌های روحی خود بیفزایند. وقتی به خدا نزدیکتر میشم حسم به همسرم بهتره، انگار به همسرم نزدیکترم (شرکت‌کننده ۱۶). من همیشه به خدا توکل می‌کنم چون صبرم بیشتر میشه و رابطمون محکم‌تر میشه و خدا رو شکر میکنم که همسرم آدم خویه (شرکت‌کننده ۱۴).

معناهای شخصی در ازدواج

افراد مختلف نسبت به کارکرد حمایت عاطفی در خانواده نگاه‌های متفاوتی دارند و این تفاوت‌ها نشان‌دهنده منحصربه‌فرد بودن هر انسان در جهان هستی است که نسبت به هر موضوع، حساسیت‌ها و معناهای مختلف را در ذهن خود تداعی می‌کند. در این پژوهش معناهای شخصی افراد در ازدواج شامل معنای امید، معنای فداکاری، معنای تداوم‌بخشی و معنای صمیمیت در ازدواج بود که در عبارات زیر به آن اشاره شده است. وقتی ازدواج میکنی یعنی امید داری که در کنار همسرت بتونی آینده خوبی رو داشته باشی (شرکت‌کننده ۱۵). زندگی مشترک بدون گذشت

و فداکاری پیش نمیره که باید دوطرفه باشه و زن و مرد از "من" باید بشن "نیم من" تا بتونن موفق باشن. (شرکت کننده ۱۵). اگر مهرورزیها رو یکی یکی کم کنیم مثلاً بگیم اگه شربت نخورد اشکالی نداره یا به چایی نخورد که زندگی به هم نمی ریزه، و اگر بوسه ها و آغوش بشه هفته ای به بار که چیزی نمی شه ولی همه اینا باعث می شه به جایی برسیم که دیگه مهری بینمون نمونه و دلیلی برای ادامه زندگی نمی بینیم (شرکت کننده ۱۱). اول و آخر زن و شوهر با هم میمون، پدر و مادر تا به سنی با ما هستن و هر کدوم کارهای خودشونو دارن، برای زن کوهی مثل مرد و برای مرد کوهی مثل زن هست که باید پشتشون به هم باشه (شرکت کننده ۱۳).

پویایی های بین فردی در ازدواج

بر اساس یافته های پژوهش عوامل متعددی در بستر تعاملی و پویایی های بین شخصی شناسایی شد که مرتبط با تعاملات مثبت افراد با همسر خود بوده است. با توجه به گفته های افراد حفظ صمیمیت با همسر، احترام متقابل، تعهد نسبت به همدیگر و عشق و تعلق خاطر در ایجاد احساس امنیت در خانواده و حفظ روحیه و شادکامی آنها در زندگی نقش مثبتی داشته و موجب حفظ و تداوم زندگی آنها گردیده است. شوهرم به حرفم اهمیت می ده و این باعث شده که احساس ارزشمندی و احترام کنم. احترامی که جلوی دیگران بهش میذارم باعث می شه هروقت دعوا هم نداشته باشیم، زیاد طول نکشه و دیگه سردی اول را نداشته باشیم (شرکت کننده ۱۳). وقتی تو زندگیت صمیمی باشی دوست داری فرزند بیاری، دوست داری بچه دار بشی، دوست داری بچه ات را خوب تربیت کنی (شرکت کننده ۱۵). مرور خاطرات خوب، حتی دیدن عکس های قدیمی باعث میشه احساس کنم بهش تعلق دارم و رابطمون شارژ میشه (شرکت کننده ۱۴). همسرم بارها تعهد خودش رو به زندگی ثابت کرده و این باعث شده بیشتر بهش اعتماد کنم و بیشتر تلاش کنم (شرکت کننده ۱۶).

از مقوله هایی که در کارکرد حمایتی افراد نقش دارد، تصمیم گیری مشترک، نظم و برنامه ریزی و حل مسئله و تعارض در زندگی است که به افراد کمک میکند تا با ایجاد فضای گفتگو، درک و همراهی و حمایت گری لازم را انجام دهند و با شناخت یکدیگر و با استفاده از مهارت سازگاری از تنش و تعارض در رابطه بکاهند و از آسیب های جدی در رابطه جلوگیری

کنند. صمیمیت موجب ارضای نیاز عاطفی، درک متقابل، تاکید بر جنبه‌های مثبت همسر، افزایش مهارت در برقراری رابطه و ایجاد یک رابطه مکمل می‌گردد. من بشخصه دوست ندارم تصمیم‌گیرنده خودم به تنهایی باشم و وقتی با هم تصمیم می‌گیریم، هم تصمیم درست‌تری می‌گیریم هم بهتر عمل می‌کنیم (شرکت‌کننده ۳). ما تو زندگیمون حمایت عاطفی و محبت داریم حتی زمانی که دعوا و حرف غیرمنطقی وجود داره اون حمایت هست ولی سر جای خودش، و به خاطر دعوا گفتمان داریم (شرکت‌کننده ۱). همسر در شرایط مختلف من را درک می‌کند چه زمانی که باردار بودم چه زمانی که بچه‌ی کوچیک داشتم چون تو شرایط مختلف می‌دونه که چی کار باید بکنه من احساس می‌کنم داره حمایت می‌کنه (شرکت‌کننده ۸). حمایت باید سالم باشه و گاهی سپردن همه امور به طرف مقابل زندگی رو نابود می‌کنه (شرکت‌کننده ۲). همسر می‌گه تو باعث شدی خونه گرم بشه و همه چی خوب باشه و این حرفاش بهم انگیزه میده (شرکت‌کننده ۳). بعد از یه مدت که دو نفر باهم زندگی می‌کنن لم هم‌دیگه میاد دستشون. ما هم هم‌دیگه رو خوب شناختیم و پا روی خط قرمزهای هم نمی‌گذاریم (شرکت‌کننده ۷). مردها زنی را دوست دارند که مستقل ولی مکملشون باشه نه اینکه تسلط داشته باشه (شرکت‌کننده ۱۲).

بنابر گفته‌های افراد اشتراکات ذهنی در افراد هدفمندی در زندگی و ایجاد روحیه سازگاری را به دنبال دارد که موجب ایجاد توقع و انتظارات واقع‌بینانه و عدم سرزنش، تحقیر و رفتارهای تخریب‌گر می‌شود. این امر موفقیت و پیشرفت و عدم بروز مشکلات جدی در خانواده را در بر دارد. ما خیلی از نظر فکری به هم نزدیکیم و این باعث شده خیلی به هم نزدیک باشیم و جاهایی که نظرمون متفاوته راحت‌تر کنار میایم (شرکت‌کننده ۳). من و همسر تو زندگی یه سری هدف مشترک داریم که براش تلاش می‌کنیم و یه سری هم هدف شخصی داریم که با همراهی و همکاری به هم کمک می‌کنیم تا هر کس به خواسته خودش برسه (شرکت‌کننده ۲). من و همسر سعی کردیم هیچ‌وقت هم‌دیگه رو سرزنش یا تحقیر نکنیم حتی با لحن بد باهم صحبت نکنیم یا مثلاً گیر الکی نمی‌دیم، یا غر نمی‌زنیم (شرکت‌کننده ۱۶).

رابطه جنسی بخش اجتناب‌ناپذیر رابطه زوجی می‌باشد که با همکاری و همراهی در این زمینه رضایت و حمایت نسبت به یکدیگر را افزایش می‌دهد. ارضای جنسی و عاطفی از عوامل تاثیرگذار بر یکدیگر بوده که هرگاه با هم همراه باشند رضایت از کل زندگی را موجب می‌شوند.

از لحاظ جنسی ساپورتش می‌کنم همین یعنی حمایت (شرکت کننده ۸). وقتی با هم رابطه داریم هم از لحاظ عاطفی هم جنسی ارضا می‌شیم و احساس رضایت زیادی می‌کنیم (شرکت کننده ۱۲). یکی از عوامل مهم تاثیرگذار در کارکرد حمایت عاطفی تشکر و قدردانی و ابراز محبت و علاقه در رابطه افراد است که افراد را به ادامه رابطه دلگرم‌تر کرده و به زندگی زناشویی تداوم می‌بخشد که در جملات بیان شده خود را نشان می‌دهد. وقتی از همسر بابت خریدش تشکر می‌کنم یا خریدهایی که انجام میدهم و من نخواستم بودم را بلد می‌کنم باعث میشه ایندفعه منتظر باشم که بهش لیست خرید بدم یا حواسش هست که چیزای جدید بخره (شرکت کننده ۱۴).

عوامل مداخله‌گر

عوامل مداخله‌گر، نقش یاری‌کننده و کمک‌کننده را برعهده دارند. به این معنا که این عوامل در کارکرد حمایت عاطفی در خانواده اثرگذار هستند ولی در فقدان این عوامل هم وجود حمایت عاطفی در خانواده امکان‌پذیر هست. براساس یافته‌های این پژوهش، بسیاری از عوامل مؤثر بر کارکرد حمایت عاطفی افراد در بستر خانواده اصلی و چگونگی تعامل با آنها بود. از جمله مقوله‌های شناسایی شده در بستر عوامل فرهنگی و اجتماعی، دوری از خانواده‌های مبدا، دریافت پیام از رسانه‌ها، فرهنگ، خدمات مشاوره‌ای، رشد اقتصادی، پیشرفت علم و دسترسی به الگوی مناسب می‌باشد. شوهرم محبت کردن رو از مادرش یاد گرفته (شرکت کننده ۱۶). خانواده همسرم شهرستانی و گاهی که همسرم دلش تنگ میشه روی رفتارش تاثیر می‌گذاره، تو اون مواقع حتی براش بلیط گرفتم که بره خانوادش را ببینه (شرکت کننده ۱۲). تلویزیون و فضای مجازی خیلی کمک‌کننده هستند و میتونن ابراز محبت رو بخصوص به آقایون یاد بدن (شرکت کننده ۴). توی دینمون و همه امامانمون راه و رسم محبت و سازگاری و همسرداری را بهمون گفتن که خیلی کم‌کمون میکنه ولی خیلیها الان تازه دارن بهش میرسن (شرکت کننده ۱۳). وقتی از لحاظ مالی در مضیقه نباشی، به نوعی آسایش داری که آرامش و محبت هم باهاش میاد (شرکت کننده ۹). در کنار عوامل تسهیلگر، عواملی هستند که موجب ایجاد تداخل و تغییر در یک پدیده می‌شوند. با توجه به یافته‌ها، این عوامل شامل موانع اجتماعی و فرهنگی در خانواده است که موجب ایجاد تعارض و عدم حمایت عاطفی در افراد می‌گردد. از جمله این عوامل می‌توان به

سبک زندگی متعصبانه، توقع و انتظارات غیرواقع‌بینانه، استرسها و نگرانیها و دخالت اطرافیان اشاره نمود. همسر با دیدگاه سنتی بزرگ شده و اصلاً بلد نیست محبت کلامی خودش رو نشون بده و میگه اگر محبتم رو نشون بدم بهم میگن زن ذلیل و انگار تو خونمون مردسالاری حاکمه (شرکت‌کننده ۴). من دوست داشتم به خاطر بی‌محبتی همسرم برم مشاوره ولی هم در دسترس نیست هم اینکه هزینه‌هاش زیاده و اینقدر استرسها زیاده که دیگه برای اینا وقت نیمونه (شرکت‌کننده ۵).

راهبردها

راهبردها، واکنش‌های هدف‌مندی هستند که افراد برای حل مسائل یا رسیدن به اهدافشان از آن استفاده می‌کنند. در نظریه استروس و کوربین (۱۳۹۲)، عوامل بستر ساز و شرایط میانجی، هردو بر راهبردها نظارت دارند و شامل فعالیتهایی هستند که منجر به شکل‌گیری پدیده‌ها می‌شود. تحلیل یافته‌ها، شناسایی راهبردهای تعالی‌بخشی، آرامش‌بخشی و مهارت‌یابی و زندگی آگاهانه را در پی داشت. راهبردهای تعالی‌بخشی شامل تلاش برای تعالی خانواده و تعالی خویشتن می‌باشد. این راهبرد بیشتر بر عوامل رشد‌دهنده تاکید داشته که رشد خانواده و اجتماع را در بر دارد. با اینکه با همسر همسن هستیم ولی خیلی به هم نزدیک فکر می‌کنیم انگار دنیامون یکیه و این به خاطر اینه که همسر نسبت به همسن و سالاش پخته‌تر نشون میده (شرکت‌کننده ۲). من و همسر هم‌سن هستیم و در عین حال عاقلیم و باهم بزرگ شدیم و این باهم بزرگ‌شدنه آگاهی هم همراهش بوده و درس‌هایی هم از خانواده‌هامون گرفتیم و این شده پله ای برای رشد و پیشرفتمون (شرکت‌کننده ۱). من متناسب با زندگی خودم برنامه‌ریزی می‌کنم و چشم‌وهمچشمی از خواهر یا خواهرشوهر نمی‌کنم و اصلاً نگاهم به دیگران نیست (شرکت‌کننده ۱).

راهبرد شناسایی شده بعدی آرامش‌بخشی بود که شامل کدهای باز همراهی، محبت کردن، همدلی، مراقبت‌گری، تشکر و قدردانی، صداقت و رضایت داشتن بود. این راهبردها موجب حفظ آرامش افراد در کل زندگی می‌شوند. همسر در شرایط مختلف من را درک می‌کنه. چه زمانی که باردار بودم چه زمانی که بچه‌ی کوچیک داشتم؛ چون تو شرایط مختلف می‌دونه که چی کار باید بکنه من احساس می‌کنم داره حمایت می‌کنه (شرکت‌کننده ۸). همسرم جلوی

دیگران بهم میگه خیلی قبولت دارم و بهت افتخار میکنم؛ این کارش باعث میشه همه وجودم پر از آرامش بشه و تو زندگیم احساس امنیت میکنم (شرکت کننده ۳). همیشه با دست پر میاد خونه من هم با روی باز ازش استقبال میکنم و با توجه به سلیقش ازش پذیرایی میکنم (شرکت کننده ۱۱). وقتی با همسر صحبت می‌کنم واقعاً دوتا گوش شنوا دارم و وقتی حرف می‌زنه حتی اگر جابیش غیرمنطقی باشه هیچی نمی‌گم و سراپا گوشم و باهاش همدلی می‌کنم (شرکت کننده ۳). ما در عین حال که نگاهمون به زندگی متفاوتی ولی با هم دوستیم و هیچ چیز پنهانی در زندگی نداریم و خیلی با هم صادقیم (شرکت کننده ۱).

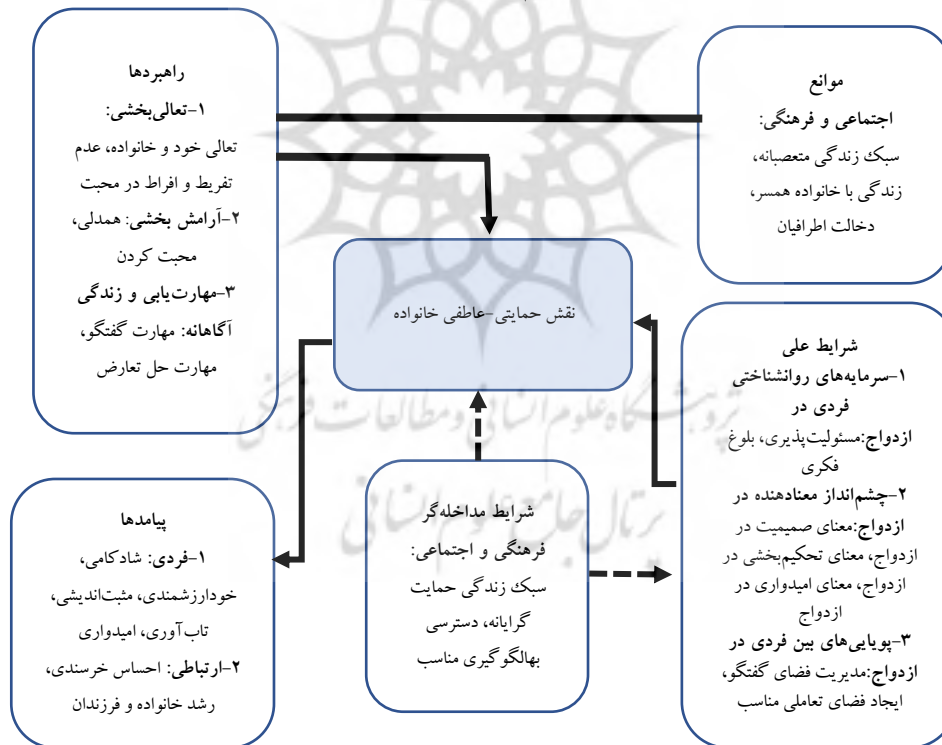
راهبرد سوم مهارت‌یابی و زندگی آگاهانه بود که شامل مهارت گفتگو، مهارت حل تعارض، مهارت ایجاد فضای تعاملی مناسب، مهارت ابرازگری، مهارت افزایش آگاهی و توقع و انتظارات واقع‌بینانه می‌شد که کاربرد این مهارت‌ها در زندگی به تداوم و استحکام رابطه کمک می‌کند. ما توی دعوامون هم اون حمایتی هست ولی سر جای خودش این نیست که تو دعوا همه چیز رو بذاریم کنار (شرکت کننده ۱). ما سعی می‌کنیم به اوقات فراغتمون رسیدگی کنیم، مناسبت‌ها رو پررنگ کنیم و گاهی شرایطی به وجود بیاریم که دلمون برای هم تنگ بشه (شرکت کننده ۴). ما احساساتمون رو به هم به راحتی می‌گیم این نیست که بگم الان شوهرم قضاوت می‌کنه (شرکت کننده ۳).

پیامدها

پیامدها شامل نتایج و دستاوردهای ناشی از انجام کارهای معین است که خواسته و ناخواسته صورت می‌گیرد. در این پژوهش، پیامدهای فردی و ارتباطی شناسایی شد... پیامدهای فردی شامل خودارزشمندی، شادکامی، رضایت از زندگی، خویش‌داری، انسجام، تاب‌آوری، مثبت‌اندیشی، امیدواری و معنایابی بود که در جمله‌های زیر خود را نشان دادند. وقتی میبینم از طرف همسر حمایت میشم از زندگیم راضی‌ترم و بیشتر براش تلاش می‌کنم و این احساس خوشبختی به من احساس امید میده و سختیها رو بهتر تحمل می‌کنم (شرکت کننده ۵). وقتی همسر بهم احترام میذاره احساس اعتماد و ارزشم بیشتری میکنم و سعی میکنم خشمم رو کنترل کنم و هیچانی تصمیم نگیرم. انگار راحت‌تر میتونم تصمیم بگیرم و برنامه بریزم (شرکت کننده ۱۶). زن با ابراز

محبت همسرش انرژی مثبت می‌گیره و اون رو تو زندگیش پخش می‌کنه. وقتی محبت بینمون رد و دل میشه شادترم و دوست دارم منم بیشتر محبت کنم. انگار خسته نمیشم (شرکت کننده ۴).

پیامدهای ارتباطی شناسایی شده شامل امنیت در رابطه، کاهش تعارض، خرسندی از رابطه و رشد خانواده و فرزندان می‌باشد. وقتی محبتمون دو طرفه هست هردومون احساس امنیت میکنیم و برای حفظ رابطهمون بیشتر تلاش میکنیم (شرکت کننده ۷). وقتی محبت مبینی و محبت می‌کنی زندگی دوام پیدا میکنه ولی وقتی یکی یکی حمایتها رو کم کنیم، دیگه دلیلی برای ادامه زندگی نداریم (شرکت کننده ۱۰). وقتی صمیمیت رو با همسر بیشتر میکنم و حساسیت رو روی همکاری خانمش کمتر میکنم همسر باهام خوشحالتره و بهم بیشتر محبت میکنه (شرکت کننده ۱۴). وقتی با هم صمیمی باشیم دوست داریم تو زندگیمون رشد کنیم و بچه هامون رو خوب تربیت کنیم. صمیمیت باعث شده تا به فکر آوردن بچه باشیم (شرکت کننده ۱۵).

شکل ۱. الگوی مفهومی نقش کارکرد حمایت عاطفی در خانواده

بحث و نتیجه گیری

پژوهش حاضر با عنوان "نقش حمایت عاطفی خانواده در کیفیت زندگی زناشویی (از منظر زنان)" و با هدف شناسایی نقش حمایت عاطفی خانواده در کیفیت زندگی زناشویی زنان، صورت گرفت. با توجه به عنوان پژوهش، این سوال مطرح می شود که: نقش حمایت عاطفی خانواده در کیفیت زندگی زناشویی زنان چیست؟ با توجه به یافته های تحقیق، اولین عامل شناخته شده، بسترهای فردی و تعاملی در ازدواج بود که در بر گیرنده کدهای اصلی سرمایه های روان شناختی فردی، معناهای شخصی در ازدواج و پویایی های بین فردی می باشد. عوامل مداخله گر نیز مواردی هستند که به صورت غیرمستقیم بر کارکرد حمایت عاطفی در خانواده اثرگذارند و همچنین راهبردهایی چون، آرامش بخشی، تعالی بخشی و مهارت های زندگی آگاهانه در خانواده که افراد در مواجهه با موانع و درکنار عوامل مداخله گر برای کارکرد حمایتی خود در خانواده از آن بهره گرفته اند. و در نهایت پیامدهای تحقیق شامل دستاوردهای فردی و ارتباطی بود که افراد مشارکت کننده به آن اذعان داشتند. الگوی مفهومی استخراج شده، چگونگی تعامل این عوامل را در کارکرد حمایت عاطفی نشان می دهد.

یافته های تحقیق نشان داد که کارکرد حمایت عاطفی در خانواده بر کیفیت زندگی زناشویی نقش دارد که با یافته های، رافیا (۲۰۲۱)، تانگ و همکاران (۲۰۲۱)، دیماجیو (۲۰۲۰)، علاقند و همکاران (۱۳۹۹)، موسوی و قلی نسب (۱۳۹۸)، خجسته فرد (۱۳۹۸)، شاه قلیان و همکاران (۱۳۹۷)، هم سواست.

به اعتقاد مازلو (۱۹۸۸)، حمایت عاطفی نیاز به پذیرفته شدن و مورد علاقه قرار گرفتن و شناخت افراد از محیط و روابطشان، نیازی اساسی برای رشد فردی است که موجب افزایش رفتارهای سازگارانه می شود (موسوی و قلی نسب، ۱۳۹۸). افرادی که خویشن داری کمتری دارند، بین خود واقعی و خود آرمانی، دچار درگیری شده و احساس حقارت، ضعف و میل به پنهان کردن نواقص خود دارند (دیویس و همکاران، ۲۰۱۶). اگر زن و شوهر از حمایت عاطفی کافی برخوردار باشند، تمایل دارند که رضایت بالاتر در رابطه و ارتباط بیشتر و مؤثرتر را برقرار کنند. این زوجین، احساس پیوند و نزدیکی بیشتری نسبت به همدیگر داشته و در کنار هم راحتی و نزدیکی بیشتری را

تجربه می‌کنند. در واقع رفتار منفی کمتری را از خود نشان داده و در برابر رفتارهای منفی همسر نیز کنترل بیشتری از خود نشان می‌دهند. این افراد قابل اعتمادترند و انتظارات نامعقول خود را کاهش می‌دهند (دیماجیو، ۲۰۲۰). همچنین تمایل به برقراری تعاملات بین فردی دارند که این تعاملات شامل سه خصوصیت عاطفه، تاییدپذیری و کمک می‌باشد و درک فرد از دردسترس بودن، محبت، همراهی، مراقبت، احترام، توجه و کمک از سوی گروه‌هایی نظیر اعضای خانواده، دوستان و دیگران مهم می‌باشد. این رضایت می‌تواند توجه و تمرکز فرد را از مشکلاتش برداشته و فرد را از بی‌هدفی، طردشدگی و پوچی برهاند و احساس شادکامی بیشتری را برای او به ارمغان آورد (نظری و همکاران، ۱۳۹۶). حمایت عاطفی از جنبه بین فردی شامل حمایت درونی و بیرونی یا وابسته به پاسخ و مستقل از پاسخ می‌شود. جنبه درونی به تعامل اجتماعی برای تسکین و تنظیم واکنش‌های عاطفی فرد اشاره دارد. و جنبه بیرونی، زمانی است که شخص با احساسات خود به فرد دیگر کمک کرده و او را تسکین می‌دهد (دیماجیو، ۲۰۲۰). در پژوهشی از دسی و رایان (۱۹۹۵)، نشان داده شد که زنان با انگیزه‌های درونی و اعتماد به نفس و عزت نفس بالا، دارای بهزیستی ذهنی بالاتری نسبت به افرادی با انگیزه بیرونی بودند که موجب یافتن راه‌حل سازنده برای کاهش تعارضات و اختلافات خود و افزایش کیفیت زندگی می‌شود (موسوی و قلی‌نسب، ۱۳۹۸). طبق نظریه ریو (۲۰۰۴)، روابط میان فردی سالم موجب ارضای نیاز آنها به ارتباط شده به گونه‌ای که بهتر انجام وظیفه نموده و در برابر مشکلات و استرس‌ها انعطاف‌پذیرتر و مقاوم‌ترند (سیدمحمدی، ۱۳۹۶). طبق این نظریه افرادی که از طرف همسر پذیرفته شده‌اند، انگیزه بیشتری برای یافتن راه‌حل‌های سازنده برای حل اختلافاتشان دارند و چنین ارتباطاتی موجب خودشکوفایی و افزایش کیفیت زندگی می‌شود. در پژوهشی از خجسته‌فرد در سال ۱۳۹۸ نشان داده شد که تنظیم هیجان و ارتقای عاطفی در زوجین سبب پیشگیری از طلاق و جدایی می‌شود. تنظیم احساسات بین فردی شامل تلاش‌هایی است که در آن فرد سعی می‌کند احساسات خود را از طریق رفتارهای همدلانه، حمایتی و طرف‌دار اجتماعی تنظیم کند (دیماجیو، ۲۰۲۰). چنین تلاش‌هایی برای کاهش استرس، تاثیر مثبت در شرایط سخت و حفظ منافع زندگی، کلیدی هستند (زکی و ویلیامز، ۲۰۱۳). گراتز و رومر (۲۰۰۴) بیان می‌کنند که تنظیم احساسات محدود به کنترل پاسخ‌های عاطفی نیست بلکه مجموعه‌ای از توانایی‌ها را شامل می‌شود که افراد از آن

برخوردارند (ریاحی و همکاران، ۱۳۹۹). کیفیت روابط زن و شوهری به نوع تعامل آنها با یکدیگر و شیوه‌های حل تعارض برمی‌گردد. در افرادی که از الگوهای ارتباطی کارآمد استفاده می‌کنند، مسائل و مشکلات با هم‌فکری و همکاری یکدیگر روند خود را طی می‌کند و از ایجاد تعارضات تکراری جلوگیری می‌شود. افزایش کیفیت زندگی افراد سلامت جسمی و روانی به همراه دارد و به این دلیل افراد سرمایه‌های عاطفی و روانشناختی خود را صرف تداوم زندگی خود می‌کنند که موجب افزایش تعهد و کاهش خیانت زناشویی می‌شود که با پژوهش پیرزاده و همکاران (۱۳۹۸) هم‌سواست. احمدیان و حقایق (۱۳۹۹)، دریافتند که صمیمیت، توافق، صادق بودن، محبت و پای‌بندی زوجین به دلیل افزایش احتمال حل مسئله و کاهش احساسات منفی ناشی از ناتمام ماندن حل مشکلات کیفیت زندگی را بهبود می‌بخشد. زوجین صمیمی به دلیل عدم توقعات بی‌جا و همچنین اجتناب غیرمنطقی از بحث و تعارض کیفیت رابطه بالاتری را خواهند داشت. روابط بین‌فردی گرم و توانایی عشق ورزیدن به همسر، موجب افزایش توانایی برقراری روابط مثبت با اطرافیان می‌شود که منجر به احساسات مثبتی بر همدلی و عاطفه عمیق‌تر با دیگران و خانواده می‌شود. وقتی کیفیت زندگی افراد بهبود می‌یابد موجب به وجود آمدن ایده‌ها و خلاقیت در افراد می‌شود که نشان دهنده هدفمندی آن‌ها در زندگی است و افراد را در تعیین اهداف برای زندگی تشویق و تقویت کرده و سبب تلاش‌های منظم برای هدایت افکار، احساسات و رفتار برای سازماندهی آن اهداف می‌گردد. عدم وجود حوادث و احساسات نامطلوب عامل خوشبختی نیست بلکه نحوه تعامل و کنار آمدن با آن‌ها تعیین‌کننده کیفیت و بهزیستی زندگی افراد است و قدرت تحمل در زنان را افزایش داده و زنان را در مدیریت محیط توانمند و در مشارکت فعال افراد تاثیر بسزایی دارد. این یافته با نتایج پژوهش حیدریان و عیسی‌نژاد (۱۳۹۸) هم‌خوان است. کوهن و هوپرمن (۱۹۸۳)، به این نتیجه رسیدند که حمایت عاطفی زمینه‌ی ایجاد تعلق، صمیمیت، یکپارچگی اجتماعی، فرصت در رفتارهای سازنده را فراهم می‌کند (موسوی و قلی‌نسب، ۱۳۹۸). در پژوهش دیگر از گرجی و همکاران (۱۳۹۱)، نشان داده شد که نیاز به تعلق با رضایت از زندگی رابطه مستقیم دارد. حمایت عاطفی به عنوان یکی از پیامدهای ازدواج، وضعیتی پایدار از شادمانی است که با تعامل اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، توافق، رضایت جنسی و ایجاد شرایط مناسب به دست می‌آید (هاشمیه و همکاران، ۱۳۹۶). درک یا باور در دسترس بودن حمایت

عاطفی، تاثیر بسیاری بر سلامت روان داشته و عوامل بروز افسردگی و اضطراب در زوجین و بخصوص زنان را کاهش می‌دهد (توئیتس، ۲۰۱۱).

در این پژوهش، سبک زندگی متعصبانه مانند مردسالاری و زن‌سالاری از عوامل کاهش حمایت عاطفی خانواده شناخته شد. این افراد، محبت کردن را وسیله‌ای برای گستاخ شدن طرف مقابل می‌دانستند. در حالی که موجب احساس ناامیدی و بی‌رمقی در زندگی می‌شود. حمایت عاطفی خانواده موجب کاهش استرسها و نگرانیها و در نهایت عاملی برای کاهش تعارضات و عمیق شدن آن می‌باشد.

محبت کردن، از راهبردهایی است که موجب افزایش آرامش در زنان میشود. با توجه به یافته‌ها، نیاز به محبت کلامی در اوایل زندگی بیشتر و هرچه از تعداد سالهای زندگی میگذشت محبت غیرکلامی پررنگ‌تر می‌شد. هر چند می‌توان عامل سمعی و بصری بودن افراد را نیز در نظر گرفت. به این معنا که زنانی که خود را از لحاظ سمعی قوی‌تر می‌دانستند نیاز به محبت کلامی و زنان بصری، نیاز به محبت غیرکلامی در آنها بیشتر دیده می‌شد. ارضای نیاز عاطفی در زنان موجب افزایش توانمندی و مهارت‌یابی و ایجاد زندگی آگاهانه بود. چنین زنانی برای خود و طرف مقابل ارزش بیشتری را قائلند، آرامش بیشتری دارند و برای تعالی زندگی خود بیشتر تلاش می‌کنند. عملکرد عاطفی به جنسیت مرتبط بوده و از نظر زنان و مردان متفاوت است. به این صورت که زنان، عملکرد عاطفی را بخشی از وظایف خود دانسته و تصور می‌کنند که آنها مسئول انجام این نقش در خانواده هستند. مردان متاهل مشکلات جسمی و عاطفی و استرس کمتری را در مقایسه با مردان مجرد تجربه می‌کنند، شاید به این دلیل که زنان حمایت عاطفی مناسبی برای همسران فراهم می‌کنند (نیمز، ۲۰۱۱). عنصر سواد عاطفی عامل مهمی در ایجاد یا عدم ایجاد تعارضات و طلاق می‌باشد زیرا سواد عاطفی می‌تواند فاصله عاطفی بین زوجین را کم کند. مطالعات نشان می‌دهد که آگاهی از هیجانها و چگونگی اثرگذاری آن در زندگی زناشویی موثر است (لوسیان، ۲۰۱۶). سواد عاطفی شامل توانایی‌هایی است که ما به وسیله آن توان اندیشیدن، تشخیص دادن، اداره کردن، دریافت و انتقال عواطف خود به صورت مناسب را داریم (علاقبند و همکاران، ۱۳۹۹).

این پژوهش با محدودیتهایی همراه بود. از مهمترین آنها رعایت کامل تعلیق ذهنیت (اپوخه) در فرایند پژوهش می‌باشد.

پیشنهاد می‌شود که هر کدام از شاخص‌ها مانند سرمایه‌های روانشناختی فرد و بین فردی در حوزه گسترده‌تری مورد پژوهش قرار گیرد و با توجه به اینکه افراد شرکت‌کننده در پژوهش زنان بودند؛ به دلیل تفاوت دیدگاه زنان و مردان در این زمینه، پیشنهاد می‌شود پژوهشی در همین راستا از نظر مردان نیز انجام شود. همچنین بهره‌گیری مشاورین و درمانگران از یافته‌های پژوهش در تدوین برنامه‌های آموزشی، پیشگیرانه و درمانی جهت افزایش کیفیت زندگی زوجین موثر می‌باشد.

فهرست منابع

- استادی، محمد (۲۰۱۷). نقش نارضایتی جنسی در اختلافات زناشویی. *مجله ره توشه*. ۱۴۳۹ (۱۵۴)، ۸۶-۷۳.
- اسماعیلی شهناء، معصومه؛ شالچی، بهزاد واحمدی، عزت‌اله (۱۳۹۶). نقش دشواری در تنظیم هیجان به عنوان متغیر میانجی در تبیین رابطه کارکرد خانواده و ارضای نیازهای بنیادین روان‌شناختی با اعتیادپذیری. *فصلنامه علمی اعتیادپژوهی*، ۱۱ (۴۲)، ۲۴۸-۲۲۹.
- اشتراوس، انسلم و کرین، جولیت (۱۹۹۸). مبانی پژوهش کیفی فنون و مراحل تولید نظریه زمینه‌ای. ترجمه افشار، ابراهیم (۱۳۹۱). تهران: نشر نی.
- پاک سرشت، صدیقه؛ جعفرزاده‌کنارسری، فاطمه؛ رافت، فاطمه و راهبی، سیده مرضیه (۱۳۹۸). واکاوی مفهوم فعالیت جنسی-زناشویی از دیدگاه زنان متأهل. *مجله تحقیقات کیفی در علوم سلامت*، ۶ (۱)، ۸۸-۷۸.
- پیرزاده، میلاد، بنی‌سی، پریناز؛ وطن‌خواه، حمیدرضا (۱۳۹۸). پیش‌بینی نگرش به خیانت زناشویی براساس رضایت جنسی، کیفیت روابط و رضایت زناشویی زنان متأهل جوان. *مجله پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری*، ۴ (۳۹)، ۳۲-۱۶.
- تقدسی، محسن؛ فهیمی فر، آمنه (۱۳۹۳). تاثیر درمان مرور زندگی با رویکرد معنوی بر کیفیت زندگی در بین بیماران مبتلا به سرطان. *دوماهنامه فیض*، ۱۸ (۲)، ۲۱-۱۶.
- تقی‌یار، زهرا و پهلوان‌زاده، فرشاد (۱۳۹۸). بررسی اثربخشی رویکرد روایت‌درمانی بر تعهد زناشویی و رضایت جنسی زنان. *دانش و پژوهش در روان‌شناسی کاربردی*، ۲۰ (۲)، ۱۲۰-۱۱۰.
- حیدریان، منصور؛ عیسی‌نژاد، امید (۱۳۹۹). اثربخشی درمان مبتنی بر بهبود کیفیت زندگی بر عملکرد و کیفیت زندگی خانواده آزادگان. *فصلنامه روان‌شناسی نظامی*، ۱۱ (۴۴)، ۵۹-۴۵.
- DOR: 20.1001.1.25885162.1399.11.44.4.4
- خجسته‌فرد، درسا (۱۳۹۸). مروری بر رابطه هوش و حمایت عاطفی زناشویی با رضایت از زندگی در زنان و مردان متأهل. *مطالعات روانشناسی و علوم تربیتی*، ۴۶ (۵)، ۴۲-۳۱.
- خدادادی سنگده، جواد؛ توکلی، عذرا؛ دهدست، کوثر (۱۴۰۰). شناسایی راهبردهای حل تعارض زناشویی در شرایط قرنطینه خانگی ناشی از کرونا. پایان نامه کارشناسی ارشد، مشاوره خانواده. دانشکده رفاه. چاپ نشده.
- خدادادی سنگده، جواد؛ کلائی، اعظم، گوهری‌پور، مرتضی (۱۳۹۹). تدوین الگوی مفهومی رضایت از ازدواج در بستر خانواده سالم مبتنی بر بافت فرهنگی. *فصلنامه فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی*، ۴۱ (۱۱)، ۶۰-۲۷.
- دانشمندی، سلماز؛ سهرابی شگفتی، نادر (۱۳۹۶). نقش واسطه‌ای تعارضات زناشویی در ارتباط با تنظیم شناختی هیجان در زوجین شهر شیراز. هشتمین کنفرانس بین‌المللی روانشناسی و علوم اجتماعی.

RAFCON08_160

- دهدست، کوثر؛ قبادی، شهاب (۱۳۹۹). تبیین شاخص های گسست در خانواده ایرانی متأثر از فرایند نوسازی: یک فراتحلیل کیفی. نشریه فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی، ۱۱(۴۳).
- رسولی، سمیرا السادات؛ گلپور، محسن؛ رمضانی، محمدآرش و حسنی، جعفر (۱۳۹۹). مقایسه اثربخشی بسته آموزشی رضایت‌مندی جنسی ایرانی و روی‌آورد مسترز و جانسون بر کیفیت زناشویی افراد متأهل. *مجله علوم روان‌شناختی*، ۱۹(۱۲)، ۱۱۰-۱۰۱.
- سیدی، سیده زهرا و شاه‌نظری، مهدی (۱۳۹۸). پیش‌بینی رضایت جنسی زنان متأهل براساس سازگاری زناشویی، الگوهای ارتباطی و تنظیم هیجانی. *نشریه علمی رویش روان‌شناسی*، ۸(۹)، ۱۸۸-۱۷۹.
- شفیع‌آبادی، عبدالله اسماعیلی، معصومه؛ دلاور، علی و غلامزاده‌جفره، مریم (۱۳۹۵). مقایسه‌ی هدفمندی کارکردهای ازدواج در افراد متأهل راضی و ناراضی و بررسی ارتباط آن با نشاط. دولتی - وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری - دانشگاه علامه طباطبائی - دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی ۶۱.
- علاقبند، لیلا؛ پاشاشریفی، حسن؛ فرزاد، ولی‌اله؛ آقاییوسفی، علیرضا (۱۳۹۹). پیش‌بینی طلاق عاطفی براساس سواد عاطفی، سبک‌های مقابله‌ای، کیفیت زندگی، هیجان‌خواهی یا میانجی‌گری تاب‌آوری. *مجله علوم روان‌شناسی*، ۱۹(۹۰)، ۷۴۳-۷۳۳.
- موسوی، سیده فاطمه؛ قلی‌نسب قوجه بیگلو، رقیه (۱۳۹۸). نقش حمایت عاطفی و خودتعیین‌گری در پیش‌بینی تعارضات زناشویی زنان متأهل. *نشریه مطالعات زن و خانواده*، دوره هفتم - شماره ۱ (علمی-پژوهشی)، از ۵۱ تا ۷۲.
- نوری، مهناز؛ امیری، محمد؛ احمدیان‌فر، فروزان (۱۳۹۷). بررسی رضایت جنسی و عوامل مرتبط بر آن در زنان همسردار مراجعه‌کننده به درمانگاه‌های تخصصی زنان شهر شاهرود. *مجله بین‌المللی مطالعات سلامت*، دوره ۴، شماره ۴.
- Alonso-Ferres, M., Righetti, F., Valor-Segura, I., and Expósito, F. (2021). How power affects emotional communication during relationship conflicts: the role of perceived partner responsiveness. *Soc. Psycholog. Person. Sci.* 12, 1203-1215. doi: 10.1177/1948550621996496
- Amber, A. P., Chelom, E. L., and David, B. A. (2020). How gender differences in emotional cutoff and reactivity influence couples' sexual and emotional outcomes. *Sex Mattna Ther.* 2020:1800541. doi: 10.1080/0092623X.2020.1800541
- Dimaggio, D. J. (2020). *What Contributes to Marital Satisfaction? The Relationship between Attachment Style, Emotion Regulation, Mentalization and Marital Satisfaction*. Alliant International University ,
- Ding, W., Lin, X., Su, J., Jiang, Y., and He, T. (2019). The mutual influence between marital quality and child oppositional defiant disorder symptoms in Chinese families: do child and parent gender matter? *J. Child Family Stud.* 28, 2086-2097. doi: 10.1007/s10826-019-01408-6
- Fowers, B. J., and Owenz, M. B. (2010). A eudaimonic theory of marital quality. *J. Family Theory Rev.* 2, 334-352. doi: 10.1111/j.1756-2589.2010.00065.x .
- Guba, E.G. & Lincoln, Y. S. (1989). *Fourth Generation Evalation*. Newbury park, CA: Sage.

- Merwin, K. E., and Rosen, N. O. (2020). Perceived partner responsiveness moderates the associations between sexual talk and sexual and relationship well-being in individuals in long-term relationships. *J. Sex Res.* 57, 351–364. doi: 10.1080/00224499.2019.1610151
- Mo, L. (2020). A longitudinal study of the long-term effects of maternal involvement on children's social skills. *Family Rev.* 56, 217–240. doi: 10.1080/01494929.2020.1712299
- Olson, D. H. & Olson, A. K. (1997). Enrich Canada, Ins. *Journal Of Family Ministry*, 11(4), 28-53
- Riahi F., Golzari, M., & Mootabi, F. (2020). The Relationship Between Emotion Regulation and Marital Satisfaction Using the Actor-partner Interdependence Model. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*, 26 (1), 44-63.
- Tasfiliz, D., Selcuk, E., Gunaydin, G., Slatcher, R. B., Corriero, E. F., Ong, A. D., et al. (2018). Patterns of perceived partner responsiveness and well-being in Japan and the United States. *J. Family Psychol.* 32, 355–365. doi: 10.1037/fam0000378
- Ying, L., Fang, L., and Kwong, H. (2020). Cross-lagged models of marital relationships and intergenerational conflicts during transition to parenthood: effect of patrilineal coresidence. *Family Process* 2020:12524. doi: 10.1111/famp.12524
- Yuan Q, Fan Z and Leng J (2022) The Effect of Emotional Reactivity on Marital Quality in Chinese Couples: The Mediating Role of Perceived Partner Responsiveness. *Front. Psychol.* 12:787899. doi: 10.3389/fpsyg.2021.787899

